

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.411.001.01.2022

Pan
Waldemar Humięcki
Dyrektor Generalny

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30
01-207 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 31 maja 2022 r.

I/22/001 Zagospodarowanie przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa stanowiącego zabezpieczenie udzielonego poręczenia spółce Eskimos S.A.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w Warszawie, ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Humięcki, Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa od 1 kwietnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Małgorzata Gośniowska-Kola, p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 29 października 2020 r. do 31 marca 2022 r., Grzegorz Pięta, p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 6 marca 2019 r. do 28 października 2020 r., Piotr Serafin, p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 3 lipca 2018 do 5 marca 2019 r., Witold Strobel, Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od 1 września 2017 r. do 2 lipca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania w zakresie udzielenia poręczenia spółce Eskimos S.A. Działania dotyczące zagospodarowania przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego stanowiącego zabezpieczenie udzielonego kredytu spółce Eskimos S.A. i osiągnięte wyniki finansowe w tym zakresie. Sprawowanie nadzoru nad zagospodarowaniem przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego stanowiącego zabezpieczenie udzielonego kredytu spółce Eskimos S.A. Wykonanie wniosków pokontrolnych NIK.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2021 do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	Anna Wisz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/3/2022 z dnia 10 stycznia 2022 r. Monika Wilińska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KRR/2/2022 z dnia 10 stycznia 2022 r. Kinga Salach, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/1/2022 z dnia 10 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 1-7, 2035)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR, Krajowy Ośrodek) związane z udzieleniem gwarancji spółce Eskimos S.A. w wysokości 100 mln zł i zagospodarowaniem przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego, stanowiącego zabezpieczenie udzielonej gwarancji.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2018-2019, KOWR udzielił spółce Eskimos S.A. gwarancji w kwocie 20 mln zł, a Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił gwarancji Eskimos S.A. w wysokości 80 mln zł z poręczeniem KOWR na zabezpieczenie spłaty kredytu bankowego zaciągniętego przez spółkę mimo jej złej kondycji finansowej. Pomimo upływu terminu na ustanowienie przez spółkę Eskimos zabezpieczenia w postaci zastawu rejestrowego na akcjach imiennych spółki oraz wystąpienia już w pierwszym miesiącu realizacji umowy poważnych nieprawidłowości, które polegały m.in. na wykorzystaniu kredytu niezgodnie z jego przeznaczeniem, KOWR nie skorzystał z zastrzeżonego w umowie prawa do jej rozwiązania. Wobec nieustanowienia przez spółkę Eskimos wszystkich zabezpieczeń umowy, w grudniu 2018 r., KOWR wyraził zgodę na zabezpieczenie udzielanej spółce Eskimos S.A. gwarancji spłaty kredytu zastawem rejestrowym na należących do spółki towarach³ oraz środkach trwałych⁴. Zdaniem NIK, zastaw na towarach – nie stanowił optymalnego zabezpieczenia m.in. ze względu na krótkie terminy ważności przejętych produktów, a także ze względu na zmienny skład zbioru rzeczy objętych zastawem. Ponadto, po przejęciu przez KOWR przedmiotu zastawu stwierdzono, że część przedmiotu zastawu o wartości 1 712,9 tys. zł jest obciążona roszczeniami osób trzecich, które mogły istnieć już w dacie ustanowienia zastawu. Jednocześnie KOWR nie dochował staranności przy weryfikowaniu skuteczności ustanowienia zastawu na amoniakalnej instalacji chłodniczej, co wpłynęło na ograniczenie możliwości podjęcia działań zmierzających do wydzierżawienia bądź sprzedaży ww. instalacji.

W rezultacie na zasadach określonych ugodą, zawartą 9 czerwca 2021 r. pomiędzy KOWR, a spółką Eskimos S.A. w restrukturyzacji, spółka bezumownie korzysta⁵ z ww. środków trwałych. KOWR wystawia z tego tytułu faktury i na bieżąco egzekwuje należności z tych faktur. W latach 2020-2021 z udzielonego poręczenia w wysokości 100 mln zł, w wyniku sprzedaży przejętych towarów, których wartość oszacowano na kwotę 56,7 mln zł netto⁶. KOWR odzyskał jedynie 17 148,9 tys. zł. Kwota stanowiąca różnicę pomiędzy wartością zastawu, a wypłaconą kwotą gwarancji w wysokości 45,2 mln zł⁷, jest dochodzona przez KOWR w toczącym się w stosunku do Eskimos S.A. w restrukturyzacji postępowaniu sanacyjnym. Z przejętego koncentratu soku jabłkowego, KOWR wyprodukował 2 026 320 litrów alkoholu etylowego całkowicie skażonego⁸, który to przekazał nieodpłatnie Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych⁹ z przeznaczeniem na produkcję środków

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ koncentrat jabłkowy przecier jabłkowy, sok jabłkowy, alkohol odwodniony, destylat rolniczy.

⁴ system sortowniczy Buhler Sortex oraz amoniakalna instalacja chłodnicza.

⁵ według stanu na dzień 31 marca 2022 r.

⁶ według stanu na dzień przejęcia.

⁷ kwota ta obejmuje również prowizję, oprocentowanie należności głównej i prowizji, odsetki od należności głównej, odsetki od niezapłaconych prowizji.

⁸ o wartości 40 830,2 tys. zł.

⁹ Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych jest następcą prawnym Agencji Rezerw Materiałowych, dalej ARM.

biobójczych. Należy zaznaczyć, że cały przejęty zastaw rejestrowy został zagospodarowany, z wyjątkiem 348 810 kg koncentratu jabłkowego (do którego po przejęciu zastawu ujawniły się roszczenia osób trzecich) o wartości 1 712,9 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że na potrzeby zagospodarowania przejętego mienia, utworzona została przez KOWR Krajowa Spółka Owocowo-Warzywna Polowoc sp. z o.o., na funkcjonowanie której poniesione zostały koszty w wysokości 568,8 tys. zł. Spółka, wobec niespełnienia celu do którego została powołana, została postawiona w stan likwidacji po dziesięciu miesiącach działalności. W ocenie NIK, główną przyczyną niespełnienia celu, do którego osiągnięcia została powołana spółka Polowoc sp. z o.o., był fakt, że spółka nie nabyła własności przedmiotu zastawu przejętego przez KOWR. Ponieważ spółka nie spełniła swojego celu, koszty poniesione na jej funkcjonowanie były niegospodarne. Przerobem zajęli się KOWR, zlecając podmiotom zewnętrznym produkcję alkoholu etylowego (spirytusu) z towarów pochodzących z zastawu rejestrowego, tj. z koncentratu jabłkowego i soku jabłkowego ponosząc na ten cel wielomilionowe wydatki. Wydatki te stanowiły 29 411,2 tys. zł. Krajowy Ośrodek poniósł także koszty związane z windykacją należności w ramach przejętego zastawu rejestrowego¹⁰, w wysokości 398,3 tys. zł.

Efekty działań KOWR dotyczące realizacji zadań zagospodarowania przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego były niewspółmiernie niskie w stosunku do udzielonego poręczenia spółce Eskimos S.A. w wysokości 100 mln zł.¹¹

Ponadto, w związku ze sprzedażą przecieru jabłkowego w trybie przetargu publicznego, KOWR nie refaktuował na nabywcę kosztów jego przechowywania (od momentu nabycia do czasu odbioru z magazynu) w wysokości 76,7 tys. zł, ponosząc tym samym wydatek za przechowywanie towaru będącego własnością nabywcy. Zdaniem NIK, wydatek ten był niegospodarny. W związku ze sprzedażą koncentratu jabłkowego, KOWR nie wystawił faktur, w łącznej wysokości 14,5 tys. zł, za koszty magazynowania towaru do momentu jego całkowitego odebrania przez nabywcę, mimo że obowiązek poniesienia ww. kosztów obciążał nabywcę i wynikał bezpośrednio z treści ogłoszenia o przeprowadzeniu aukcji elektronicznej. W toku kontroli, KOWR wystawił zaległe faktury, spośród których dwie, w łącznej wysokości 4,3 tys. zł, nie zostały zapłacone¹².

W pięciu przypadkach, KOWR nierzetelnie weryfikował wystawiane przez przechowawcę faktury za usługi magazynowe, wskutek czego dokonane na ich podstawie wyliczenia wartości usług magazynowych były błędne¹³.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że wniosek pokontrolny¹⁴ wynikający ze stwierdzonych w latach ubiegłych nieprawidłowości powstałych wskutek udzielenia przez KOWR gwarancji spółce Eskimos S.A., dotyczący realizacji zadań związanych z udzieleniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji w dostosowaniu do wytycznych standardów kontroli zarządczej został zrealizowany dopiero w marcu 2022 r. poprzez wprowadzenie do stosowania zarządzenia wewnętrznego określającego zasady i tryb udzielania przez KOWR poręczeń i gwarancji.

¹⁰ Obsługa prawna, opłaty skarbowe, opłaty sądowe itp.

¹¹ Wpłał w łącznej kwocie 100 mln zł z tytułu udzielonej gwarancji, KOWR dokonał w sierpniu 2019 r.

¹² Według stanu na dzień 31 marca 2022 r.

¹³ w okresie od stycznia do maja 2021 r.

¹⁴ Kontrola P/20/001 Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. Wykonanie planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, realizacja zadań finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja zadań dotyczących zagospodarowania przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego stanowiącego zabezpieczenie udzielonego poręczenia spółce Eskimos S.A.

W latach 2018-2019, KOWR udzielił spółce Eskimos S.A. (dalej także spółka Eskimos, spółka) gwarancji w kwocie 20 mln zł, a Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił tej Spółce gwarancji z poręczeniem KOWR w wysokości 80 mln zł na zabezpieczenie spłaty kredytu zaciągniętego przez tę spółkę w Banku BOŚ S.A. z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięcia w zakresie skupu jabłek przemysłowych w ilości co najmniej 0,5 mln ton w cenie nie niższej niż 0,25 zł netto za kg. Gwarancja została udzielona na podstawie umowy¹⁵ na wniosek spółki Eskimos złożony 12 października 2018 r. za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jana Krzysztofa Ardanowskiego. Łączna kwota udzielonej gwarancji wyniosła 100 mln zł¹⁶. Umowę ze strony KOWR podpisał Piotr Serafin p.o. Dyrektora Generalnego KOWR, w dniu 12 października 2018 r., tj. w dniu złożenia wniosku przez spółkę Eskimos. Do wniosku o udzielenie gwarancji nie zostały załączone dokumenty dotyczące kondycji finansowej spółki¹⁷.

Podczas negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, które odbyły się w tym samym dniu, tj. 12 października 2018 r. w siedzibie KOWR, osoby reprezentujące spółkę Eskimos wskazywały, iż projekt umowy zaproponowany przez KOWR przewiduje restrykcyjne postanowienia, związane m.in. z obowiązkiem zapłaty prowizji, obowiązkiem zapłaty kar umownych w razie niedochowania postanowień umowy, obowiązkiem skupu pół miliona ton jabłek, czy możliwością wypowiedzenia umowy przez KOWR. Ponadto, przedstawiciele Eskimos S.A. poinformowali, że spółka nie posiada środków finansowych na zapłatę prowizji, ani na wkład własny przedsięwzięcia i jej założeniem jest realizowanie projektu ze środków kredytu. Przedstawiciele Eskimos S.A. poinformowali także, że spółka posiada zobowiązania finansowe wobec innego banku, a jej cały majątek stanowi zabezpieczenie udzielonych kredytów.

(akta kontroli str. 594-595, 631-725, 1029-1048, 1170-1174)

Ówczesna Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, uczestnicząca w procesie zawierania ww. umowy zeznała, że „W nocy z 12-13 października 2018 r. były przekazywane na skrzynkę sekretariatu Pana Serafina sprawozdania finansowe spółki Eskimos, które były analizowane m.in. przez Biuro Finansowo-Księgowe. Ze sprawozdania wynikało, że spółka nie ma swojego majątku, że jest zadłużona, co było widać na aktywach i pasywach. Spółka nie zajmowała się przetwórstwem jabłek. (...) Cały czas mówiliśmy Serafinowi i Ministrowi Rolnictwa, że spółka nie ma kondycji finansowej, że nie mamy na czym się zabezpieczyć.”

(akta kontroli str. 1273-1276)

¹⁵ Umowa została zawarta pomiędzy KOWR a Eskimos S.A. na podstawie art. 9 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 481, ze zm.) oraz art. 23 ust. 2 i art. 24 ust. 10 pkt 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 514).

¹⁶ Umową z dnia 12 października 2018 r. aneksowaną 15 października 2018 r. KOWR zlecił udzielenie gwarancji do kwoty 40 000 tys. zł, następnie umową z dnia 6 marca 2019 r. KOWR zlecił udzielenie gwarancji do kwoty 40 000 tys. zł, zaś umową z 9 maja 2019 r. - do kwoty 20 000 tys. zł.

¹⁷ Jedynym dokumentem pochodzącym z 12 października 2018 r. jest oświadczenie Eskimos S.A. o wielkości otrzymanej pomocy *de minimis/de minimis* w rolnictwie, z którego wynika, że w latach 2016-2018 spółka otrzymała pomoc publiczną z Powiatowego Urzędu Pracy o wartości 495,9 tys. zł.

Powyższe zeznania są spójne z wyjaśnieniami Piotra Serafina ówczesnego p.o. Dyrektora Generalnego KOWR, w zakresie, w jakim wskazał, że ocena kondycji finansowej spółki Eskimos była dokonywana przez Biuro Finansowo-Księgowe¹⁸ KOWR oraz, że wyniki tej analizy były mu przekazywane w trybie roboczym przez dyrektora Biura.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, na fakt, że p.o. Dyrektor Generalny KOWR Piotr Serafin miał świadomość złej kondycji finansowej spółki Eskimos S.A., a mimo to udzielił temu podmiotowi gwarancji kredytowej w wysokości 100 mln zł.

(akta kontroli str. 583-591, 1269-1270)

Gwarancja spłaty kredytu została zabezpieczona w umowie z 12 października 2018 r. poprzez: weksel *in blanco* wraz z deklaracją wekslową, pełnomocnictwo do rachunków oraz zastaw rejestrowy na akcjach imiennych spółki, umożliwiających wykonanie co najmniej 52% głosów na walnym zgromadzeniu¹⁹. Wprowadzono przy tym terminy ustanowienia ww. zabezpieczeń: w przypadku weksla i pełnomocnictwa do rachunków termin ten wynosił 3 dni od dnia zawarcia umowy, natomiast w przypadku zastawu rejestrowego termin wynosił 30 dni od dnia zawarcia umowy. Nieustanowienie przez spółkę Eskimos zabezpieczeń we wskazanych terminach uprawniało KOWR do rozwiązania umowy gwarancji bez wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym. KOWR mógł rozwiązać umowę również w innych przypadkach, w tym - bez wskazywania przyczyny z tygodniowym wypowiedzeniem.

Mimo upływu terminu na ustanowienie przez spółkę Eskimos zabezpieczenia w postaci zastawu rejestrowego na akcjach imiennych spółki oraz mimo nieprawidłowości w realizacji umowy (m.in. wobec wykorzystania kredytu niezgodnie z przeznaczeniem²⁰), na które wskazywała ówczesna Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR w listopadzie 2018 r. tj. już w drugim miesiącu realizacji umowy²¹, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie skorzystał z zastrzeżonego w umowie prawa do jej rozwiązania. Co więcej, KOWR zlecał na wniosek spółki Eskimos udzielanie kolejnych gwarancji²².

(akta kontroli str. 547-562, 623-628, 1273-1276)

W grudniu 2018 r. KOWR wyraził zgodę na zabezpieczenie udzielanej spółce Eskimos gwarancji spłaty kredytu zastawem rejestrowym²³ na należącym do spółki koncentracie z jabłek i innych produktach gotowych tj. przecier, sok jabłkowy, alkohol odwodniony, destylat rolniczy, a ponadto na systemie sortowniczym Buhler Sortex i amoniakalnej instalacji chłodniczej o wartości łącznej 94 764,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 489-512, 1075-1169, 1257-1260)

¹⁸ Biuro Finansowo-Księgowe sporządziło dokument pn. *Skrócona analiza wiarygodności finansowej Eskimos S.A.*

¹⁹ Aneks nr 2 z dnia 5 grudnia 2018 r. w miejsce zastawu rejestrowego na akcjach (nieustanowionego przez spółkę Eskimos) zobowiązano spółkę Eskimos do ustanowienia cesji wierzytelności wynikających z umowy lub umów zawartych przez spółkę na sprzedaż koncentratu z jabłek (przy czym wysokość tych wierzytelności nie mogła być niższa niż 100 000 000 zł). Ponadto, wprowadzono dwa dodatkowe zabezpieczenia tj. oświadczenie o zezwoleniu na ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową wraz z pełnomocnictwem do pobierania środków pieniężnych oraz zastaw rejestrowy na wyprodukowanym przez spółkę koncentracie z jabłek i innych produktach gotowych.

²⁰ 70% każdej transzy kredytu miało być przeznaczone na skup jabłek.

²¹ Wiadomość e-mail z 27 listopada 2018 r. skierowana do ówczesnego Zastępcy Dyrektora Generalnego KOWR oraz do wiadomości ówczesnego p.o. Dyrektora Generalnego KOWR, Dyrektora Biura Finansowo-Księgowego, Dyrektora Biura Prawnego i Zamówień Publicznych, Dyrektor Biura Audytu i Kontroli, Zastępcy Dyrektora Generalnego.

²² Umową z dnia 6 marca 2019 r. KOWR zlecił udzielenie gwarancji do kwoty 40 000 tys. zł, następnie umową z dnia 9 maja 2019 r. KOWR zlecił udzielenie gwarancji do kwoty 20 000 tys. zł.

²³ KOWR zawarł ze spółką Eskimos pięć umów zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy: dwie w dniu 18 grudnia 2018 r., a pozostałe w dniu 8 stycznia, 6 marca i 13 maja 2019 r.

Zdaniem NIK, zastaw na rzeczach ruchomych – nie stanowił optymalnego zabezpieczenia ze względu na krótkie terminy ważności tego towaru, a także ze względu na zmienny skład zbioru rzeczy objętych zastawem. Przedmiot zastawu w dacie jego ustanowienia oszacowano na kwotę 94 764,3 tys. zł, natomiast w dacie jego przejęcia przez KOWR wartość przedmiotu zastawu uległa znacznemu zmniejszeniu, oszacowano go bowiem na 56,7 mln zł netto²⁴.

Ponadto, po przejęciu przez KOWR przedmiotu zastawu stwierdzono, że część przedmiotu zastawu jest obciążona roszczeniami osób trzecich, które mogły istnieć już w dacie ustanowienia zastawu. Wobec trwającego sporu w stosunku do tej części zastawu, KOWR nie mógł jej zagospodarować. Spór aktualnie jest rozstrzygany na drodze sądowej, na skutek powództwa KOWR o nakazanie wydania rzeczy.

Po przejęciu przez KOWR na własność przedmiotu zastawu skuteczność ustanowienia zastawu na ww. instalacji była kwestionowana przez zarządcę masy sanacyjnej Eskimos S.A. w restrukturyzacji. Zarządca wskazywał, że instalacja ta jest trwale związana z nieruchomością budynkową (jest zaprojektowana pod kątem korzystania z niej w konkretnym budynku i wmontowana w ten budynek, zaś zbiorniki na amoniak i pompy zasilające są trwale przymocowane do wykonanych w tym celu fundamentów) i stanowi *de facto* część składową budynku magazynu chłodniczego w zakładzie Motodze. Dodatkowo podniósł, że nieruchomość ta - jako całość - jest obciążona hipoteką ustanowioną na rzecz BNP Paribas Polska S.A., co wskazuje na nieskuteczność obciążenia jej zastawem rejestrowym. Wskazał, ponadto, że *„nawet gdyby kwestionować zasadność kwalifikowania ww. instalacji jako części składowej nieruchomości budynkowej, to nie powinno ulegać wątpliwości, że nie należy ona do rzeczy powszechnie występujących w obrocie w rozumieniu art. 23 u.z.r.r.z. - wykazuje bowiem cechy unikalne (projekt dedykowany do konkretnego magazynu), a jej zatrzymanie, demontaż i rozszczelnienie spowodują, że jej wartość będzie równa praktycznie wartości złomu.”*

(akta kontroli str. 631-732, 733-1017, 726-731, 1018-1020, 1049-1059, 1062-1063)

Wobec braku spłaty kredytu przez spółkę Eskimos, 2 sierpnia 2019 r. Bank Gospodarstwa Krajowego obciążył rachunek KOWR kwotą 80 000 tys. zł z tytułu poręczenia przez KOWR udzielonej Eskimos S.A. gwarancji, a w dniu 8 sierpnia 2019 r. KOWR wpłacił do BOŚ S.A. kwotę 20 000 tys. zł z tytułu gwarancji udzielonej Eskimos S.A.

(akta kontroli str. 1991-1993, 2014)

W dniu 10 grudnia 2019 r. KOWR przejął od Eskimos S.A. towary i środki trwałe stanowiące zabezpieczenie zastawu rejestrowego. Przejęty towar stanowiły: sok jabłkowy 314 207 kg o wartości 449,3 tys. zł, przecier jabłkowy 6 529 619 kg, o wartości 13 999,5 tys. zł, koncentrat soku jabłkowego 7 249 635 kg o wartości 36 211 tys. zł, alkohol odwodniony 9 626 litrów o wartości 43, 3 tys. zł, destylat rolniczy 441 892 litry o wartości 2 872,3 tys. zł oraz środki trwałe: optyczny system sortowniczy Buhler Sortex i amoniakalna instalacja chłodnicza. Na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej przez KOWR oraz wyceny rzeczoznawcy wartość zastawu oszacowano na 56,7 mln zł netto (tj. 61 mln zł brutto). Wartość środków

²⁴ 61 mln zł brutto, na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej przez KOWR zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Generalnego KOWR nr 141/2019/W z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie powołania Komisji Inwentaryzacyjnej oraz Zespołów Spisowych do przeprowadzenia inwentaryzacji rzeczy przejętych z zastawu rejestrowego na rzecz KOWR w miejscu ich przechowywania oraz opinii rzeczoznawcy z 3 lutego 2020 r. zawierającej wycenę sporządzoną przez Ośrodek Rzeczoznawstwa i Doradztwa Technicznego Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Rolnictwa.

trwałych tj. optycznego systemu sortowniczego wynosiła 713,1 tys. zł, a instalacji chłodniczej 2 379,4 tys. zł. Natomiast kwota stanowiąca różnicę pomiędzy wartością zastawu a wypłaconą kwotą gwarancji stanowiła 45,2 mln zł i została ujęta przez zarządcę w spisie wierzytelności Eskimos S.A. w restrukturyzacji²⁵.

(akta kontroli str. 12-17, 191, 2020)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w strukturze KOWR wyspecjalizowaną jednostką organizacyjną realizującą zadania z zakresu gospodarowania zasobem był i jest Departament Gospodarowania Zasobem. Natomiast do realizacji zadań z zakresu zagospodarowania przejętego przedmiotu zastawu, w dniu 28 stycznia 2020 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR powołał²⁶ Departament Zagospodarowania Przejętego Mienia (dalej: DZPM). Zarządzeniem nr 91/2021/W z dnia 20 sierpnia 2021 r. ww. Departament został zlikwidowany, natomiast jego zadania przejął Wydział Zagospodarowania Przejętego Mienia (WZPM) w Departamencie Nadzoru nad Spółkami. Zadania tego Wydziału są tożsame z zadaniami powołanego w dniu 28 stycznia 2020 r. Departamentu Zagospodarowania Przejętego Mienia.

Wydatki poniesione przez KOWR w związku z funkcjonowaniem DZPM²⁷, w okresie od lutego 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. wyniosły 762,3 tys. zł. Ponadto, koszt wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) pracowników zatrudnionych w DZPM, WZPM w latach 2020-2021 wyniósł 1 910,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 21, 129-131, 315-401)

Po przejęciu przedmiotu zastawu, Eskimos wykorzystywał bezumownie należące do KOWR środki trwałe. Krajowy Ośrodek za okres od 11 grudnia 2019 r. do 30 kwietnia 2021 r. wystawił z tego tytułu faktury na łączną kwotę 528 679,69 zł brutto, przyjmując miesięczną stawkę za korzystanie z ww. środków trwałych w wysokości ok. 30 000,00 zł²⁸.

Mimo, że spółka nie uregulowała płatności za pierwszą wystawioną fakturę i z dniem 27 lipca 2020 r. zostało otwarte w stosunku do niej postępowanie sanacyjne przez Sąd Rejonowy w Białymstoku, KOWR zgadzał się na dalsze korzystanie przez spółkę z przejętych środków trwałych, wystawiając kolejne faktury. Dopiero pismem z dnia 16 kwietnia 2021 r. spółka Eskimos zakwestionowała wysokość przedstawionych przez KOWR należności z tytułu bezumownego korzystania, opierając się o przygotowaną na własne zlecenie opinię rzeczoznawcy, sporządzoną 10 lutego 2021 r. Według zawartej w opinii wyceny, łączna wartość należności z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu zastawu obejmującego środki trwałe w postaci optycznego systemu sortowniczego i amoniakalnej instalacji chłodniczej oszacowana została na kwotę 15 594,00 zł netto w okresie miesięcznym 2020 r.²⁹ (tj. 19 180,62 zł brutto). Z powyższego wynika, że należności z tytułu bezumownego korzystania przyjęte przez spółkę Eskimos miałyby być znacznie mniejsze względem stawek zastosowanych przez KOWR.

Powyzsza wierzytelność przypadająca Krajowemu Ośrodkowi z tytułu bezumownego korzystania nie została ujęta w spisie wierzytelności Eskimos S.A. w restrukturyzacji złożonym przez zarządcę do Sądu Rejonowego w Białymstoku.

²⁵ Kwota ta obejmuje również prowizję, oprocentowanie należności głównej i prowizji, odsetki od należności głównej, odsetki od niezapłaconych prowizji.

²⁶ Zarządzenie Dyrektora Generalnego KOWR nr 24/2020/W z dnia zmieniające Zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

²⁷ od 20 sierpnia 2021 r. WZPM w Departamencie Nadzoru nad Spółkami.

²⁸ Na podstawie wyceny z 3 lutego 2020 r. sporządzonej przez Ośrodek Rzeczoznawstwa i Doradztwa Technicznego Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Rolnictwa.

²⁹ wartość bezumownego korzystania z optycznego systemu sortowniczego w okresie miesięcznym 2020 r. biegły wycenił na kwotę 2.690,00 zł netto, natomiast wartość bezumownego korzystania w tym okresie z instalacji chłodniczej – na kwotę 12.904,00 zł netto.

W celu usunięcia rozbieżności co do wysokości należności z tytułu bezumownego korzystania, 9 czerwca 2021 r. pomiędzy KOWR, a Eskimos S.A. w restrukturyzacji została zawarta ugoda. Zawarcie ugody zostało poprzedzone oceną prawną wyrażoną w trybie art. 54a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁰, w której stwierdzono, że skutki ugody mogą mieć korzystniejszy wpływ dla KOWR niż dochodzenie należności z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie na drodze postępowania sądowego, zważywszy szczególnie na dotychczasowy brak płatności faktur za bezumowne korzystanie oraz brak możliwości windykacji należności ze względu na ogłoszony proces restrukturyzacji dłużnika, a także mając na względzie problem skuteczności przejęcia na własność przez KOWR amoniakalnej instalacji chłodniczej.

Na podstawie ugody, strony ustaliły wartość wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania przez spółkę Eskimos z ww. środków trwałych (w skali miesiąca), w oparciu o ww. opinię biegłego z 10 lutego 2021 r., na kwotę 15 594,00 zł netto miesięcznie³¹. Uwzględniając powyższe ustalenia, KOWR zobowiązał się dokonać korekty faktur. Dłużnik natomiast zobowiązał się złożyć do sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym uzupełniającą listę wierzytelności, wskazując w niej kwotę przysługującą KOWR z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie za okres od 11 grudnia 2019 r. do 26 lipca 2020 r. (tj. do dnia poprzedzającego ogłoszenie postanowienia o otwarciu postępowania sanacyjnego spółki Eskimos) w kwocie 145 133,36 zł brutto. W zakresie natomiast zobowiązania obejmującego bezumowne korzystanie za okres od 27 lipca 2020 r. do dnia 30 kwietnia 2021 r. w kwocie 174 543,64 zł brutto powiększonej o należne odsetki ustawowe za opóźnienie – Eskimos S.A. w restrukturyzacji zobowiązała się do dokonania spłaty ww. kwoty na rzecz KOWR w terminie do dnia 31 grudnia 2021 r. Od 1 maja 2021 r. KOWR nalicza spółce Eskimos należności z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu zastawu miesięcznie w wysokości określonej w ugodzie tj. w kwocie 15 594,00 zł netto. W trakcie kontroli ustalono, że ww. należności są przez Eskimos S.A. na bieżąco regulowane, a w przypadku opóźnień KOWR egzekwuje odsetki ustawowe za opóźnienie.

(akta kontroli str. 19-20, 402-425, 426-433, 434-488, 623-628, 1062-1063)

W zakresie zagospodarowania pozostałego przejętego mienia, Dyrektor Generalny KOWR, na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym³² oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa³³, występował do Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskami o zajęcie stanowiska wobec planowanego sposobu zagospodarowania składników rzeczowych majątku ruchomego Skarbu Państwa, poprzez nieodpłatne przekazanie Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych posiadanego alkoholu etylowego skażonego w celu przeznaczenia na produkcję środków biobójczych służących ochronie zdrowia publicznego w ramach przeciwdziałania i zwalczania COVID-19, sprzedaż posiadanego koncentratu jabłkowego w trybie publicznej aukcji elektronicznej, sprzedaż posiadanego przecieru jabłkowego w trybie przetargu publicznego. Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej wydał stanowiska, w których nie wnosił zastrzeżeń co do decyzji o takim sposobie zagospodarowania.

(akta kontroli str. 12-13, 98-104)

³⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.

³¹ 19 180,62 zł brutto miesięcznie.

³² Dz. U. 2021 r. poz. 1933.

³³ Dz. U. z 2019 r. poz. 2004, ze zm.

W 2020 r., z posiadanego koncentratu soku jabłkowego w ilości 6 075 385 kg oraz soku jabłkowego NFC w ilości 314 207 kg, KOWR wyprodukował³⁴ 2 026 320 litrów alkoholu etylowego całkowicie skażonego. Na podstawie protokołu zdawczo – odbiorczego z 11 marca 2021 r. KOWR przekazał nieodpłatnie Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych ww. produkt, w związku z utworzeniem rezerwy strategicznej decyzją Ministra Klimatu i Środowiska z 22 grudnia 2020 r. Wartość przekazanego produktu wyniosła 40 830,2 tys. zł.

Stwierdzone
nieprawidłowości

Na fakturach VAT nr NSU/0001/05/2021/Z/CE z 14 maja 2021 r. i nr NSU/0001/04/2021/Z/CE z 15 kwietnia 2021 r. przedmiotem, których było nieodpłatne przekazanie Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych alkoholu etylowego całkowicie skażonego w ilości odpowiednio 1 900 150,84 litrów i 126 169,16 litrów, KOWR błędnie wpisał, że nabywcą i płatnikiem jest Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w Warszawie. Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego wyjaśnił m.in., że ww. faktury „zostały wystawione jako dowody wewnętrzne do protokołu zdawczo – odbiorczego sporządzonego w dniu 11 marca 2021 r. zawartego pomiędzy KOWR a RARS (...) w celu ujęcia przez KOWR darowizny w rejestrze podatku VAT”(…) Jako dokumenty wewnętrzne KOWR nie stanowią dokumentu sprzedaży i nie wchodzi do obrotu gospodarczego. W związku z tym nie umieszcza się danych kontrahenta, na rzecz którego dokonywana jest darowizna”(…).

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela przedstawionej argumentacji. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rachunkowości³⁵, dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują. Nabywcą była Rządowa Agencji Rezerw Strategicznych, bowiem nabyła od KOWR nieodpłatnie 2 026 320 litrów alkoholu etylowego całkowicie skażonego. Zatem na ww. fakturach w polach „nabywca”, „płatnik” powinna być wpisana Rządowa Agencji Rezerw Strategicznych, a nie KOWR, będący zbywcą. W przypadku braku konkretnego nabywcy faktura może tych danych nie zawierać, jednakże w tym przypadku nabywca był znany, jego nazwa powinna być umieszczona na ww. fakturach w polu „nabywca”, „płatnik”.

(akta kontroli str. 12-17, 56-122)

Opis stanu
faktycznego

Inną formą zagospodarowania przejętych towarów była ich sprzedaż. W latach 2020-2021 KOWR sprzedał 588 359 litrów alkoholu etylowego za 6 876 308,24 zł, 6 528 269 kg przecieru jabłkowego za 5 314 566,43 zł, 1 002 750 kg koncentratu jabłkowego za 4 685 016,05 zł, 15 441 sztuk beczek metalowych za 272 981,03 zł. Łącznie ze sprzedaży towarów i opakowań z zastawu rejestrowego KOWR uzyskał 17 148 871,75 zł.

Szczegółowym badaniem objęto zagospodarowanie przez KOWR 6 185 849 kg przecieru jabłkowego w wyniku sprzedaży w pisemnym przetargu publicznym oraz sprzedaży 958 500 kg koncentratu jabłkowego podczas czterech aukcji elektronicznych.

W zarządzeniu Dyrektora Generalnego KOWR nr 144/2020/W z dnia 28 października 2020 r. w sprawie zagospodarowania mienia przejętego przez

³⁴ na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374).

³⁵ Dz.U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa określono, że sprzedaż przejętego mienia dokonuje się w trybie przetargu publicznego w rozumieniu przepisów rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa. Dyrektor Generalny KOWR zarządzeniem nr 145/2020/W z dnia 28 października 2020 r.³⁶ powołał Komisję Przetargową dokonującą oceny ofert na zakup przejętego mienia. Tryb pracy Komisji Przetargowej określony został w załączniku do tego zarządzenia. Komisja Przetargowa przeprowadzała przetargi publiczne i aukcje elektroniczne. Zarządzenie Dyrektora Generalnego KOWR dotyczące zagospodarowania przejętego mienia i zarządzenie w sprawie powołania Komisji Przetargowej nie regulowały trybu przeprowadzania aukcji elektronicznych.

Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR wyjaśnił, że: „*decyzja Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiąca akt nadrzędny w stosunku do wewnętrznej regulacji KOWR, jest wystarczająca do prowadzenia sprzedaży mienia w formie aukcji elektronicznej.*” Ponadto, zwrócił uwagę, że procedowana była sprzedaż koncentratu jabłkowego w trybie przetargu publicznego, ale w związku z uzyskaną informacją o braku możliwości przedłużenia ważności koncentratu na okres wystarczający do przeprowadzenia przetargu publicznego, rozpoczęto procedurę sprzedaży w trybie aukcji, umożliwiającą szybsze zagospodarowanie mienia.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, przedstawione wyjaśnienia nie stanowią uzasadnienia dla braku regulacji z zakresu przeprowadzania aukcji elektronicznych. Stanowisko Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie sposobu zagospodarowania składników rzeczowych majątku ruchomego Skarbu Państwa nie zwalniało KOWR z wprowadzenia regulacji w powyższym zakresie.

Posiadany przez KOWR przecier jabłkowy w łącznej ilości 6 185 849 kg oferowany był do sprzedaży w dziesięciu pisemnych przetargach publicznych³⁷. Przecier został wyprodukowany w 2018 r. i w pierwszej połowie 2019 r. Termin jego przydatności dwukrotnie przedłużano i nie mógł być przedłużony kolejny raz. Na dziewięć zaplanowanych przetargów w okresie od lutego do lipca 2021 r. nie wpłynęły żadne oferty. W wyniku przeprowadzonego w dniu 2 sierpnia 2021 r., dziesiątego przetargu publicznego dokonano sprzedaży całości posiadanej przez KOWR przecieru jabłkowego za 4 545 606,77 zł.

(akta kontroli str. 12-17, 123-128, 191-193, 1286-1345, 1636-1643, 1689-1700, 1703-1715, 1811-1852)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W wyniku przeprowadzonego przetargu na sprzedaż przecieru jabłkowego, w dniu 25 sierpnia 2021 r. zawarta została umowa sprzedaży³⁸ pomiędzy KOWR a Real S.A. W umowie nie zobowiązano kupującego do poniesienia kosztu składowania zakupionego towaru, mimo że w ogłoszeniu o nieograniczonym pisemnym przetargu publicznym na sprzedaż składnika rzeczowego majątku ruchomego w postaci przecieru jabłkowego z dnia 16 lipca 2021 r. przewidziano takie zobowiązanie w stosunku do kupującego. W pkt 8 lit.o ogłoszenia przewidziano bowiem, że „*Koszty składowania zakupionego towaru do momentu jego całkowitego odebrania*

³⁶ Zarządzenie nr 145/2020/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 28 października 2020 r. w sprawie powołania Komisji Przetargowej ds. sprzedaży przejętego mienia zostało zmienione zarządzeniami Dyrektora Generalnego KOWR: nr 158/2020/W z dnia 4 grudnia 2020 r., nr 34/2021/W z dnia 16 marca 2021 r., nr 42/2021/W z dnia 19 kwietnia 2021 r., nr 89/2021/W z dnia 12 sierpnia 2021 r. (dalej zarządzenie nr 145/2020/W).

³⁷ Badaniem objęto przetarg publiczny przeprowadzony w dniu 2 lutego 2021 r. oraz przetarg z dnia 2 sierpnia 2021 r.

³⁸ nr 1/2021.

z magazynu będą refakturowane przez sprzedającego na oferenta.” Towar będący przedmiotem sprzedaży był przechowywany w pięciu magazynach, na podstawie umów najmu. Cztery magazyny były własnością nabywcy. Wobec czego, koszt przechowywania towaru sprzedanego spółce Real w dniu 25 sierpnia 2021 r. dotyczył jednego magazynu (w Regnowie).

Odbiór towaru z ww. magazynu został przeprowadzony w dniach 30 sierpnia-30 września 2021 r. Tym samym, koszt poniesiony przez KOWR za okres od 26 sierpnia 2021 r.³⁹ do 30 września 2021 r. powinien zostać zwrócony przez nabywcę (zgodnie z warunkiem ogłoszenia o przetargu). W okresie tym w magazynie znajdował się wyłącznie przecier jabłkowy należący do nabywcy. Ponoszone przez KOWR koszty najmu⁴⁰ obejmowały: koszty korzystania z powierzchni magazynowej komór chłodniczych (pomniejszane wraz z sukcesywnym wydawaniem towaru), koszty korzystania z pomieszczenia socjalnego i części wspólnych⁴¹ oraz koszty korzystania z miejsca parkingowego⁴². KOWR poniósł koszty najmu za wrzesień 2021 r. w wysokości 57 564 zł, a koszt najmu za sierpień 2021 r. wyniósł 107 748,00 zł, z czego koszty za najem powierzchni magazynowej stanowiły odpowiednio: 56 088,00 zł i 106 272,00 zł. Koszt korzystania z powierzchni magazynowej przez 6 dni (tj. 26-31 sierpnia 2021 r.) wyniósł 20 568,77 zł. Zatem koszty poniesione przez KOWR za korzystanie z komór chłodniczych, w których był przechowywany towar będący własnością nabywcy, w okresie od 26 sierpnia do 30 września 2021 r., w wysokości 76 656,77 zł powinny zostać przez KOWR refakturowane na kupującego.

W pierwotnym projekcie umowy sporządzonym w Departamencie Zagospodarowania Przejętego Mienia przewidziano zobowiązanie wobec kupującego do zwrotu Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa wszelkich kosztów i wydatków poniesionych przez KOWR w związku z przechowywaniem towaru, w szczególności kosztów najmu powierzchni.

Klauzula ta została usunięta z umowy przez ówczesną Dyrektora Biura Prawnego i Zamówień Publicznych, która z polecenia Zastępcy Dyrektora Generalnego KOWR prowadziła negocjacje umowy z nabywcą przecieru jabłkowego. Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR wyjaśnił, że *„ostateczna treść zapisów w umowie była efektem uwzględnienia zgłoszonych przez kupującego rozbieżności między zapisami zawartymi w ogłoszeniu o przetargu a treścią projektu umowy przygotowanego przez KOWR.”* Dodał także, że *„nabywca nie zgłaszał wątpliwości przed wyborem oferty.”*(...) *„szkoda dla Skarbu Państwa, która mogłaby nastąpić w przypadku niepodjęcia działań zmierzających do jak najszybszego zbycia przecieru, byłaby niewspółmiernie większa”.*

Zdaniem NIK, w reakcji na zgłoszone przez kupującego uwagi do projektu umowy, należało co najwyżej dokonać preredagowania ww. klauzuli, a nie jej całkowitego usunięcia. Usunięcie ww. klauzuli było tym bardziej nieuprawnione, że nabywcy znane były warunki ogłoszenia, w tym warunek z pkt. 8 lit.o ogłoszenia, nie zgłaszał w stosunku do ww. warunku żadnych zastrzeżeń ani wątpliwości przed złożeniem oferty, a składając ofertę miał świadomość obowiązku poniesienia takich kosztów.

³⁹ Skoro datą nabycia towaru był dzień 25 sierpnia 2021 r. (data zawarcia umowy sprzedaży) to nabywca powinien zwrócić Krajowemu Ośrodkowi koszt przechowywania poczynawszy od dnia następnego tj. od dnia 26 sierpnia 2021 r. do dnia całkowitego odbioru towaru z magazynu – w okolicznościach sprawy tj. dzień 30 września 2021 r.

⁴⁰ Na podstawie umowy najmu z dnia 13 lipca 2021 r. zawartej w Warszawie pomiędzy KOWR a Roja Sp. z o.o.

⁴¹ 1 tys. zł netto miesięcznie.

⁴² 200 zł netto miesięcznie.

Poniesienie przez KOWR kosztów za korzystanie z powierzchni magazynowej w okresie od 26 sierpnia do 30 września 2021 r. w wysokości 76 656,77 zł było działaniem niegospodarnym, ponieważ stanowiło wydatek za przechowywanie towaru będącego własnością nabywcy.

(akta kontroli str. 1308-1345, 1496-1514, 1689-1700, 1766-1810, 1817-1823, 1853-1856, 1963-1990, 2069-2070)

Opis stanu faktycznego

W okresie od grudnia 2020 r. do maja 2021 r. w KOWR przeprowadzonych zostało 11 aukcji elektronicznych sprzedaży koncentratu jabłkowego, z czego cztery aukcje zakończyły się sprzedażą. Szczegółowym badaniem objęto wszystkie aukcje elektroniczne, podczas których KOWR dokonał sprzedaży towaru⁴³. W wyniku przeprowadzonych czterech aukcji elektronicznych sprzedaży 958 500 kg koncentratu jabłkowego, KOWR uzyskał 4 446 198,80 zł.

Z ogłoszenia o przeprowadzeniu aukcji elektronicznej sprzedaży koncentratu jabłkowego wynikało, że wydanie towaru nastąpi po podpisaniu przez obie strony protokołu zdawczo-odbiorczego. W wyniku przeprowadzonych w KOWR aukcji elektronicznych nie sporządzano protokołów zdawczo-odbiorczych, odbiór towaru został potwierdzony jedynie dokumentami WZ⁴⁴.

Z ogłoszenia⁴⁵ o przeprowadzeniu aukcji elektronicznych, podczas których dokonano sprzedaży koncentratu jabłkowego wynikało, że licytant wygrywający aukcję elektroniczną ponosi koszty związane z magazynowaniem koncentratu jabłkowego od chwili nabycia towaru do momentu jego odbioru z magazynu. W skład kosztów związanych z magazynowaniem towaru wchodziły koszty dobowe za najem powierzchni magazynowych oraz za nadzór towaru. Dobowe koszty magazynowania wynosiły dla aukcji elektronicznej z dnia:

- 18 stycznia 2021 r. (156 t koncentratu jabłkowego): 148,16 zł netto za najem powierzchni magazynowych (+ 23% VAT) oraz 8,74 zł netto za nadzór towaru (+ 23% VAT),
- 17 lutego 2021 r. oraz z dnia 7 maja 2021 r. (po 260 t koncentratu jabłkowego): 300,84 zł netto za najem powierzchni magazynowych (+ 23% VAT) oraz 18,42 zł netto za nadzór towaru (+ 23% VAT),
- 19 maja 2021 r. (282,5 t koncentratu jabłkowego): 326,90 zł netto za najem powierzchni magazynowych (+ 23% VAT) oraz 19,78 zł netto za nadzór towaru (+ 23% VAT).

Ponadto, z ogłoszeń⁴⁶ o przeprowadzeniu aukcji elektronicznych wynikało, że koszty składowania zakupionego towaru do momentu jego całkowitego odebrania z magazynu będą refakturowane przez sprzedającego na licytanta.

(akta kontroli str. 1346-1478, 1636-1643)

Stwierdzone nieprawidłowości

1. W toku kontroli NIK stwierdzono, że w 2021 r. KOWR nie wystawił nabywcom koncentratu jabłkowego, faktur za koszty magazynowania towaru od jego nabycia do momentu odbioru z magazynu w łącznej wysokości 14 546,76 zł brutto. Zgodnie z wyjaśnieniami p.o. Kierownika Wydziału Zagospodarowania Przejętego Mienia, w przypadku aukcji z dnia 18 stycznia 2021 r. oraz z dnia 19 maja 2021 r. odbiór zakupionego towaru nastąpił w dniu wpływu środków na konto KOWR, a towar znajdował się w magazynie nabywcy, w związku z tym, nie było podstaw do wystawienia nabywcy faktur za magazynowanie. W odniesieniu do aukcji z dnia

⁴³ aukcje z dnia: 18 stycznia 2021 r., 17 lutego 2021 r., 7 maja 2021 r. i 19 maja 2021 r.

⁴⁴ Wydanie zewnętrzne.

⁴⁵ Informacje dodatkowe pkt 11.

⁴⁶ Informacje dodatkowe pkt 12.

17 lutego 2021 r. p.o. Kierownik Wydziału Zagospodarowania Przejętego Mienia wyjaśnił, że przechowawca towaru nie przekazał do DZPM pełnej listy towaru przeznaczonego do przedłużenia terminów przydatności, w związku z czym wystąpiły problemy z certyfikatami przydatności wydanego nabywcy towaru. Ponadto wyjaśnił, że odbiór koncentratu jabłkowego wydłużył się nie z winy nabywcy, dlatego nie podjęta została decyzja o wystawieniu faktury za magazynowanie zakupionych towarów. Pełniący obowiązki Kierownik WZPM nie wskazał przyczyn braku wystawienia faktury za koszty związane z magazynowaniem koncentratu jabłkowego wycycytowanego podczas aukcji z dnia 7 maja 2021 r.

W toku kontroli NIK, Krajowy Ośrodek podjął działania naprawcze. W dniu 25 lutego 2022 r. nabywcom koncentratu jabłkowego KOWR wystawił faktury VAT za koszty magazynowania towaru wycycytowanego w wyniku aukcji elektronicznych przeprowadzonych w dniu: 18 stycznia 2021 r., 17 lutego 2021 r., 7 maja 2021 r. i 19 maja 2021 r., w łącznej wysokości 14 545,76 zł. Termin płatności faktur upłynął w dniu 11 marca 2022 r. Jeden kontrahent dokonał w terminie płatności w wysokości 5 104,97 zł. Drugi kontrahent, nabywca koncentratu jabłkowego w wyniku aukcji przeprowadzonej w dniu 17 lutego 2021 r., zakwestionował wysokość wystawionych przez KOWR faktur za magazynowanie za luty i marzec 2021 r. z powodu niezawinionego przez siebie wydłużenia terminu odbioru zakupionego towaru. W związku z tym, w dniu 14 marca 2022 r. KOWR wystawił faktury korygujące za koszty magazynowania. Faktura za luty 2021 r. została obniżona o 785,38 zł do kwoty 3 926,90 zł, a koszty magazynowania za marzec 2021 r. w wysokości 392,69 zł zostały anulowane. Płatności w wysokości 3 926,90 zł dokonano w dniu 17 marca 2022 r. Kontrahent, który wygrał aukcję przeprowadzoną w dniu 18 stycznia 2021 r. oraz w dniu 19 maja 2021 r. odebrał wystawione przez KOWR faktury w dniu 10 marca 2022 r., natomiast do dnia 31 marca 2022 r. nie dokonał płatności w łącznej wysokości 4 335,82 zł.

(akta kontroli str. 1353-1358, 1383-1388, 1415-1420, 1453-1458, 1689-1763)

2. KOWR przechowywał wystawiony na aukcji elektronicznej w dniu 17 lutego 2021 r. koncentrat jabłkowy w magazynie w Regnowie należącym do WML Foods Sp. z o.o. Odbioru towaru, na podstawie dokumentów WZ, dokonano w dniach 22-25 lutego 2021 r. oraz w dniach 1-2 marca 2021 r. W wyniku analizy dokumentów WZ dotyczących wydania towaru z magazynu w Regnowie stwierdzono nieprawidłowości w wystawionych przez WML Foods Sp. z o.o. fakturach za usługi magazynowe (tj. za sprawowanie nadzoru nad towarem) za luty i marzec 2021 r. Wskazane w załączniku nr 1 (Raport ruchów magazynowych) do faktury za usługi magazynowe nr 27/02/2021 z dnia 28 lutego 2021 r. oraz do faktury nr 38/03/2021 z dnia 31 marca 2021 r. wraz z fakturą korygującą K14 z dnia 09 kwietnia 2021 r. ilości wydanego z magazynu towaru (218 750 kg) nie były zgodne z ilością towaru faktycznie wydanego na podstawie dokumentów WZ (260 000 kg). Wskutek tego dzienne ilości towaru w magazynie nie były poprawne, a dokonane na ich podstawie wycenienia za usługi magazynowania były zawyżone.

W toku kontroli, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami NIK, w Wydziale Zagospodarowania Przejętego Mienia dokonano przeglądu faktur wystawionych przez WML Foods Sp. z o.o. za usługi magazynowe w 2021 r. Stwierdzono, że w styczniu 2021 r. WML Foods Sp. z o.o. dokonała błędnego podliczenia, które skutkowało niedopłatą ze strony KOWR, natomiast w związku ze stwierdzonymi w załączniku do wystawionych przez WML Foods Sp. z o.o. faktur błędnymi zapisami dotyczącymi ilości towaru wydanego z magazynu w lutym i marcu 2021 r., KOWR poniósł zawyżone koszty usługi w lutym i marcu 2021 r. oraz w konsekwencji

błędnych zapisów dotyczących ilości pozostałego towaru na stanie – również w kolejnych miesiącach, tj. kwiecień i maj 2021 r. Nadpłata KOWR z tytułu błędnie wystawionych w 2021 r. faktur za usługi magazynowe wyniosła 85,56 zł brutto.

Pełniący obowiązki Kierownika Wydziału Zagospodarowania Przejętego Mienia wyjaśnił, że weryfikowano poprawność zapisów załącznika nr 1 do faktury za usługi magazynowe za luty i marzec 2021 r. Stwierdzone rozbieżności w ilości wydanego towaru i poniesione przez KOWR zawyżone koszty za usługi magazynowania świadczą o nierzetelnej weryfikacji tych dokumentów.

W toku kontroli NIK, Krajowy Ośrodek podjął działania naprawcze. W dniu 3 marca 2022 r. pracownik Wydziału Zagospodarowania Przejętego Mienia poinformował, za pośrednictwem poczty elektronicznej WML Foods Sp. z o.o. o stwierdzonych rozbieżnościach w wyliczeniach dotyczących faktur za świadczoną usługę nadzoru nad przechowywanym towarem w okresie od stycznia do maja 2021 r. oraz zwrócił się z prośbą o wystawienie faktur korygujących za ten okres. Faktury nie zostały skorygowane do dnia 31 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1383-1414, 1479-1495, 1515-1560, 1689-1734, 1764-1765)

Opis stanu
faktycznego

Szczegółowym badaniem objęto sprzedaż 1500 szt. opróżnionych beczek po soku jabłkowym NFC. Beczki były oferowane do sprzedaży w pięciu przetargach publicznych, które nie zakończyły się rozstrzygnięciem. Ostatecznie, ze względu na posiadane wady i uszkodzenia, których naprawa nie była ekonomicznie uzasadniona, ww. beczki zostały zakwalifikowane przez powołaną Zarządzeniem Dyrektora Generalnego KOWR nr 153/2020/W z dnia 30 listopada 2020 r.⁴⁷ Komisję do spraw oceny przydatności przejętego mienia - jako mienie zbędne i przeznaczone do utylizacji. Wyboru najkorzystniejszej oferty utylizacji beczek, biorąc pod uwagę cenę tony odpadu metalowego dokonali przedstawiciele DZPM. Beczki przeznaczone do utylizacji zostały sprzedane za 15 769,58 zł. W wyniku badania sprzedaży beczek nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 12-17, 191-193, 1561-1643)

Na potrzeby zagospodarowania przejętego mienia, 6 lutego 2020 r. utworzona została przez KOWR, Krajowa Spółka Owocowo-Warzywna Polowoc sp. z o.o. (dalej spółka Polowoc). W ramach działań mających na celu zagospodarowanie przejętego mienia, spółka Polowoc w 2020 r., kupiła od KOWR przecier jabłkowy (343,770 t) i koncentrat jabłkowy (44,250 t) za 1 007,8 tys. zł brutto w celu dalszej odsprzedaży. Spółka odsprzedała te towary za łączną kwotę 1.018,9 tys. zł, tj. o 11,1 tys. zł wyższą niż kupiła od KOWR.

Poza odsprzedażą ww. towarów, w celu zagospodarowania przejętego mienia spółka Polowoc prowadziła następujące działania:

- brała udział w przetargach na dostawę: musu jabłkowego pod marką własną do PKN Orlen S.A. w postaci 1 mln szt. opakowań typu doypack, płynu dezynfekującego w ilości 39 995 litrów⁴⁸,
- prowadziła rozmowy z Krajową Spółką Cukrową S.A. w celu nawiązania współpracy dotyczącej zakupu i zagospodarowania przecieru jabłkowego i udziału w programie POPŻ,
- prowadziła rozmowy z ówczesną Agencją Rezerw Materiałowych mające na celu zagospodarowanie pozostałego alkoholu skażonego i nieskażonego na potrzeby ARM,

⁴⁷ Zarządzenie nr 153/2020/W w sprawie powołania Komisji ds. oceny przydatności przejętego mienia zostało zmienione zarządzeniami Dyrektora Generalnego KOWR: nr 19/2021/W z dnia 8 lutego 2021 r., nr 32/2021/W z dnia 9 marca 2021 r., nr 90/2021/W z dnia 12 sierpnia 2021 r. (dalej zarządzenie nr 153/2020/W).

⁴⁸ w ramach krajowego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, dalej POPŻ.

- składała oferty i wystawiała na giełdach branżowych przecier jabłkowy,
- tworzyła własną markę (opracowanie projektów graficznych) produktów gotowych (musy) w opakowaniach typu doypack i słoiczkach we współpracy z Legendary Polish Brand Sp. z o.o.,
- prowadziła rozmowy i negocjacje w imieniu KOWR z gorzelniami i rektyfikarniami w sprawie przerobu koncentratu jabłkowego i soku NFC na alkohol rektyfikowany (skażony i nieskażony) w celu dalszego przerobu na środki odkażające i biobójcze,
- prowadziła rozmowy i negocjacje w imieniu KOWR z firmami w celu sprzedaży alkoholu rektyfikowanego do produkcji płynu dezynfekującego.

Ponadto, spółka Polowoc uzyskała zezwolenie na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18%, jednakże nie realizowała działań w tym zakresie. Za ww. zezwolenie spółka Polowoc poniosła koszt w wysokości 22,5 tys. zł. Należy zwrócić uwagę, że przetwarzaniem przejętych towarów na alkohol etylowy zajmował się KOWR, mimo ustawowych ograniczeń w tym zakresie, na które wskazał p.o. Dyrektora Generalnego KOWR Grzegorz Pięta we wniosku do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 8 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 17-18, 144-148, 2036, 2043-2057)

W związku z zagospodarowaniem przejętego zastawu rejestrowego, w latach 2020-2021 KOWR poniósł wydatki w wysokości 29 403,9 tys. zł⁴⁹. Wydatki te dotyczyły m.in. składowania, przetwarzania, magazynowania produktów przejętych, wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń pracowników KOWR realizujących zadania związane z zagospodarowaniem przejętego zastawu rejestrowego, opinii prawnych. Ponadto, w latach 2019 – 2021, w następstwie windykacji należności w ramach przejętego zastawu rejestrowego, KOWR poniósł koszty w wysokości 398,3 tys. zł. Koszty te obejmowały m.in. obsługę prawną, opłaty skarbowe, opłaty sądowe.

(akta kontroli str. 129-143)

Do wydatków związanych z zagospodarowaniem przejętego przedmiotu zastawu rejestrowego zaliczały się również wydatki poniesione na funkcjonowanie spółki Polowoc w wysokości 568,8 tys. zł. Wydatki te, obejmowały m.in. wynagrodzenia wraz z pochodnymi, zużycie materiałów i energii, opłaty sądowe i notarialne, prowadzenie ksiąg rachunkowych, najem pomieszczeń i koszty ich eksploatacji, badanie sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta. Biuro Finansowo-Księgowe KOWR dokonało analizy finansowej z działalności spółki Polowoc w kontekście oczekiwanej stopy zwrotu kapitału właścicielskiego, która wykazała, że podjęte w początkowym okresie funkcjonowania spółki działania, nie gwarantują uzyskania stawianych jej celów. W okresie swojej działalności spółka Polowoc osiągnęła przychody netto ze sprzedaży w wysokości 958 943,71 zł i wygenerowała stratę w wysokości 422 024,99 zł na dzień 13 grudnia 2020 r. Wskaźnik rentowności sprzedaży w okresie prowadzenia działalności wyniósł -0,44 tzn., co oznaczało, że każda złotówka ze sprzedaży przyniosła 44 grosze straty.

W związku z powyższym, w pierwszym roku funkcjonowania spółki podjęto decyzję o jej likwidacji⁵⁰. Z kapitału zakładowego spółki w kwocie 10 mln zł, do KOWR, w 2021 r. zostało zwrócone 9 485,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 2058-2064, 149-191)

⁴⁹ W 2020 r. 24 059 142,71 zł, a w 2021 r. 5 344 734,62 zł.

⁵⁰ Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 14 grudnia 2020 r. powołano likwidatora spółki Polowoc. Likwidator spółki, w dniu 21 grudnia 2020 r. złożył stosowne wnioski do Krajowego Rejestru Sądowego i Monitora Sądowego i Gospodarczego, celem zgłoszenia otwarcia jej likwidacji, a także rozpoczął wymagane czynności likwidacyjne.

Stwierdzona
nieprawidłowość

Należy zwrócić uwagę, że KOWR tworząc spółkę Polowoc przyjął koncepcję wniesienia do spółki aportem przejętego przedmiotu zastawu. Zamierzenia tego nie zrealizowano, wskazując na przeszkodę w postaci roszczeń osób trzecich do części przejętego przedmiotu zastawu. Jednakże, w niniejszej kontroli NIK stwierdziła, że KOWR o ewentualnych roszczeniach osób trzecich miał wiedzę już przed utworzeniem spółki Polowoc tj. w styczniu 2020 r. Niezależnie od powyższego, w ocenie NIK, spory z przechowawcami nie mogły stanowić przeszkody do wniesienia towarów aportem do spółki, ponieważ dotyczyły tylko nieznacznej części towarów (tj. 1 712,9 tys. zł). Ponadto, zdaniem NIK, brak było obiektywnych przeszkód do wniesienia aportem pozostałej części towaru, zwłaszcza, że towar, który miał być zgodnie z pierwotnym zamierzeniem wniesiony aportem podlegał bieżącemu zagospodarowywaniu przez KOWR (poprzez jego przetwarzanie, sprzedaż, nieodpłatne przekazywanie).

Mając na względzie, że spółka nie spełniła swojego celu wobec nienabycia od KOWR własności przedmiotu zastawu, koszty poniesione na jej funkcjonowanie, były niegospodarne.

(akta kontroli str. 14-15, 729-730, 2036)

Opis stanu
faktycznego

Nadzór nad Departamentem Zagospodarowania Przejętego Mienia sprawował zastępca Dyrektora Generalnego KOWR. Nadzór ten sprawowany był m.in. poprzez:

- indywidualne konsultacje z Dyrektorem DZPM w kwestiach zagospodarowania przejętego mienia,
- nadzór poprzez podległego Dyrektora DZPM nad procesem przerobu koncentratu jabłkowego i soku jabłkowego NFC na spirytus przeznaczony do produkcji środków biobójczych,
- udział w rozmowach pracowników DZPM z przedstawicielami MSZ i PAIH w sprawie pomocy tych instytucji w zbyciu posiadanego przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa przecieru jabłkowego,
- uczestnictwo w rozmowach Dyrekcji DZPM z reprezentantami firm, w tym z Krajową Spółką Cukrową S.A., mających możliwości przelania posiadanego przez KOWR przecieru jabłkowego przechowywanego w beczkach 190 kg i 200 kg w mniejsze pojemniki (10-12 kg),
- zainicjowanie wraz z DZPM prób zagospodarowania przelanego w mniejsze pojemniki przecieru jabłkowego poprzez nieodpłatne przekazanie organizacjom społecznym (m.in. Pomoc Kościołowi w Potrzebie), Wydziałom Pomocy Społecznej Urzędów Wojewódzkich z przeznaczeniem dla DPS-ów oraz MON i SW; ze względu na koszty przelania podjęto decyzję o zaniechaniu tego procesu,
- nadzór nad pracami powołanej zarządzeniem Dyrektora Generalnego KOWR nr 153/2020/W Komisji ds. oceny przydatności przejętego mienia,
- nadzór nad pracą powołanej Zarządzeniem Dyrektora Generalnego KOWR nr 145/2020/W Komisji Przetargowej ds. sprzedaży przejętego mienia, w tym m.in.:
 - zatwierdzanie protokołów z posiedzeń Komisji,
 - akceptacja wniosków Komisji o zmianę ceny wystawianych produktów,
 - akceptacja zmian w składzie Komisji,
- udział w procedowaniu podpisania umowy kupna – sprzedaży przecieru jabłkowego dla REAL S.A.,

- kontrola nad uregulowaniem kwestii bezumownego korzystania przez Eskimos S.A. z systemu sortowniczego Buhler – Sortex oraz z instalacji chłodniczej,
- nadzór nad przekazaniem przez DZPM spirytusu skażonego do RARS,
- udział w spotkaniu z nowym syndykiem masy upadłościowej firmy Roja Sp. z o.o., kontrola procedowania przez DZPM umowy z nowym syndykiem w sprawie najmu powierzchni magazynowej w Regnowie,
- przeprowadzenie zmian organizacyjnych (zakończenie działania DZPM - zadania Departamentu przejął Wydział Zagospodarowania Przejętego Mienia w Departamencie Nadzoru nad Spółkami).

(akta kontroli str. 21, 302-303)

W ramach przeprowadzonej przez NIK kontroli P/20/001 „Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. Wykonanie planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, realizacja zadań finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej”, sformułowane zostały trzy wnioski pokontrolne wynikające ze stwierdzonych nieprawidłowości powstałych w skutek udzielenia przez KOWR poręczenia spółce Eskimos S.A.

Wniosek pokontrolny dotyczący zaciągania zobowiązań na cele i w wysokości ustalonej w planie finansowym oraz wniosek dotyczący racjonalnego prowadzenia gospodarki majątkowej w szczególności w zakresie udzielanych poręczeń i gwarancji zrealizowano m.in. poprzez zaktualizowanie w 2021 r. zarządzeń Dyrektora Generalnego KOWR regulujących gospodarkę finansową, w tym zarządzenia nr 82/2021/W⁵¹ w sprawie opracowywania planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (dalej ZWRSP). Ponadto, w 2021 r.⁵²wystosowywane były wytyczne dotyczące: wdrożenia obiegu elektronicznego opisu merytorycznego stosowanego do faktur/rachunków, zobowiązujące do zachowania należytej staranności w procesie kontroli merytorycznej dowodów księgowych oraz w zakresie wdrażania aplikacji umożliwiającej elektroniczny obieg wniosków o zmianę limitów finansowych KOWR i ZWRSP.

(akta kontroli str. 1857-1870)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego dotyczącego realizacji zadań związanych z udzieleniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji w dostosowaniu do wytycznych standardów kontroli zarządczej opracowane miały zostać zarządzenia wewnętrzne określające zasady i tryb udzielania przez KOWR poręczeń i gwarancji. Wniosek ten, sformułowany w wyniku kontroli NIK przeprowadzonej w 2020 r., został zrealizowany dopiero w 2022 r. Zarządzenia Dyrektora Generalnego KOWR⁵³ w sprawie powołania Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz wprowadzenia Regulaminu Pracy Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz w sprawie wprowadzenia „Zasad i trybu udzielania przez KOWR poręczeń i gwarancji kredytowych” zostały podpisane w dniu 21 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1857-1858, 1875-1962)

⁵¹ Z dnia 30 lipca 2021 r.

⁵² Pismami z dnia 15 kwietnia 2021 r., 27 kwietnia 2021 r. oraz 7 października 2021 r.

⁵³ Zarządzenie nr 33/2022/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie powołania Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz wprowadzenia Regulaminu Pracy Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych, zarządzenie nr 34/2022/Z Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 21 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia „Zasad i trybu udzielania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa poręczeń i gwarancji kredytowych”.

Opis stanu
faktycznego

W wyniku kontroli P/21/001 „Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. Wykonanie planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, realizacja zadań finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej”, NIK sformułowała trzy wnioski pokontrolne dotyczące udzielenia przez KOWR poręczenia spółce Eskimos S.A.

Wniosek pokontrolny dotyczący dochodzenia należności wymagalnych został zrealizowany. Pełniąca obowiązki Dyrektora Generalnego KOWR, w dniu 12 lipca 2021 r. skierowała do komórek Centrali KOWR oraz Oddziałów Terenowych KOWR pismo, w którym poinformowała m.in. o konieczności niezwłocznego przekazywania dokumentów dotyczących dochodzenia należności do komórek organizacyjnych odpowiadających w Oddziałach Terenowych i Centrali KOWR za windykację należności, które to powinny podejmować działania windykacyjne bez zbędnej zwłoki. Ponadto, w dniu 9 czerwca 2021 r. pomiędzy KOWR a Eskimos S.A. w restrukturyzacji zawarta została ugoda w sprawie zapłaty przez spółkę kwot za bezumowne korzystanie z przejętych przez KOWR w ramach zastawu rejestrowego środków trwałych w postaci optycznego systemu sortowniczego oraz amoniakalnej instalacji chłodniczej.

Wniosek pokontrolny dotyczący prowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa został zrealizowany. Pełniąca obowiązki Dyrektora Generalnego KOWR skierowała do komórek organizacyjnych Centrali oraz Oddziałów Terenowych KOWR pismo przypominające o obowiązku stosowania Regulaminu udzielania zamówień publicznych.

Kwestia gospodarnego i celowego realizowania działań z zakresu zagospodarowania przejętego zastawu rejestrowego, której dotyczył wniosek pokontrolny NIK była przedmiotem tej kontroli i została opisana i oceniona w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

(akta kontroli str. 22-23, 485-488, 1871-1874)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Gospodarne i celowe realizowanie działań dotyczących mienia Skarbu Państwa, w tym w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji.
2. Dokonanie korekt faktur VAT nr NSU/0001/05/2021/Z/CE z dnia 14 maja 2021 r. i nr NSU/0001/04/2021/Z/CE z dnia 15 kwietnia 2021 r., zgodnie z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują.
3. Dochodzenie należności z tytułu nieopłaconych przez nabywcę koncentratu jabłkowego faktur nr RUS/0002/02/2022/Z/CE oraz RUS/0006/02/2022/Z/CE z dnia 25 lutego 2022 r. za magazynowanie nabytego w 2021 r. towaru do momentu jego całkowitego odbioru z magazynu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 15 kwietnia 2022 r.

Kontrolerzy
Anna Wisz
Główny specjalista kp.

/-/

Monika Wilińska
Doradca prawny

/-/

Kinga Salach
Specjalista kp.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p.o. Dyrektor
Marek Adamiak

/-/

Zmiany w wystąpieniu pokontrolnym dokonał Marek Adamiak p.o. Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Najwyższej Izbie Kontroli.

/-/

.....
podpis